

«Σημειωματάριο Ανησυχίας» «Στα café της αναμονής»

Οι δύο εκδόσεις του Ζωγράφου Τάκη Βαρελά Το «**Σημειωματάριο Ανησυχίας**» και «**Στα café της αναμονής**», από τον εκδοτικό οίκο ΕΝΤΥΠΟΙΣ, αποτελούν την προσωπική κατάθεση σχεδίων και σημειώσεων, που πυροδοτούσε η καθημερινότητα του, **στα café και εκεί που συναντιούνται ή συχνάζουν οι άνθρωποι για να κοινωνούν τις ανάγκες τους.** Οι δύο εκδόσεις, είναι στην ουσία ο πρώιμος χρόνος της σύλληψης του έργου του κάθε καλλιτέχνη. Κάτι που έχει πολύ ενδιαφέρον, ιδιαίτερα για όσους επιθυμούν να «διαβάσουν» τους καλλιτέχνες και το έργο τους.

Στην περίπτωση του Τάκη Βαρελά και στις δύο εκδόσεις, «**Σημειωματάριο Ανησυχίας**» και «**Στα café της αναμονής**», αποτυπώνονται οι κοινωνικές αναφορές, εν θερμώ και σε πραγματικό χρόνο, τόσο η θεματογραφία, όσο και η σχεδιαστική γραφή. Στα δύο βιβλία, για πρώτη φορά ο ζωγράφος, πέρα από τα σχέδια, διατυπώνει με σαφήνεια της κοινωνικές του ανησυχίες δια μέσου του λόγου, δίνοντας την δυνατότητα στον αναγνώστη να διευρύνει ερμηνευτικά τα πραγματικά αίτια της απανθρωπιάς, που κυριολεκτικά λεηλατεί την ζωή των ανθρώπων και δει, της τάξης πραγματικών δημιουργών.

«Ίσως, να παραβλέπουμε – σημειώνει στον πρόλογο - αυτά που μας λείπουν, ή αυτά που μας παίρνουν, τα οποία, δεν είναι τίποτε άλλο, παρά η αξιοπρέπεια, του να ζεις ως άνθρωπος»

Συλλογιζόμενος και σχεδιάζοντας, θέτει ερωτήματα, διλήμματα τα οποία μας εγκαλούν σε αποφάσεις.

**Σοφία Αδαμίδου / Συγγραφέας/ Δημοσιογράφος
στην παρουσίαση των εικαστικών σημειώσεων**

«Στα CAFÉ της αναμονής» & «Σημειωματάριο της ανησυχίας»

«Σε πείσμα των κύκλων και των καιρών, ο Τάκης Βαρελάς με το Σημειωματάριο Ανησυχίας και Στα cafe της αναμονής, ταξιδεύει τις ανάγκες του, μαζεύοντας «κάθε ανήσυχη και αχορτάριαστη πέτρα» για να συμπορευτεί με όποιον αισθάνεται την ανάγκη να χτίσει τις πολιτείες του ίσου προς ίσον...

Δανειζόμενη δικές του λέξεις και σκέψεις προσπαθώ να περιγράψω την ανάγκη του καλλιτέχνη να μοιράσει προκυρήξεις αγάπης και αγώνα, να συναισθανθώ την ανάγκη του να συναντηθεί με δικές μας ανάγκες, να συνομιλήσει με τα όνειρα των πολλών, γιατί η συλλογική έκφραση -όπως ο ίδιος λέει- εμπεριέχει την ατομική έκφραση. «Και αν δεν συλλειτουργεί;» αναρωτιέται... «Τότε, αργοσβήνεις στις ατομικές σου επιθυμίες» απαντά... Ναι ο Τάκης Βαρελάς δεν θα ήθελε με τίποτε να αργοσβήσει στις ατομικές του επιθυμίες. Γιατί σε όλη του την πορεία βαδίζει συνοδοιπορούμενος κι αυτό του δίνει δύναμη. Κι η δύναμη αυτή γίνεται φωνή και σμίγει με τις φωνές που δεν βολεύονται. Τις φωνές που γίνονται μαγνήτης και μας τραβά στο νέο, με την σιγουριά ότι ο σπόρος διανύοντας τον δρόμο του θα δικαιωθεί. Το πιστεύει αυτό ο Τάκης Βαρελάς γιατί καλά γνωρίζει ότι «Λίγος δρόμος... Λίγος χρόνος... Λίγη ζωή...», αλλά ο κόσμος πρέπει ν' αλλάξει.

Είχα την τύχη να μοιραστεί ο Τάκης μαζί μου πολλές από τις ανησυχίες του, είτε αυτές καταγράφονται στα δυο αυτά βιβλία, είτε στα εικαστικά του έργα, είτε στα καθημερινά και απλά που τον προβληματίζουν, τον κάνουν να αγανακτεί, τον κάνουν να πεισμώνει και να δημιουργεί.

Ναι στην καρδιά του φωλιάζει πάντα η ανησυχία.... Γιατί η αναμονή, η ελπίδα και η μοίρα φέρνουν την ήττα..

Κι ο Τάκης και η γενιά του, η γενιά μας, οι γενιές των γονιών μας δεν θέλουν άλλες ήττες. Γιατί μπορεί και θέλει στο γλυκό κλάμα ενός παιδιού να βλέπει το παιδί που ήρθε να αλλάξει τον κόσμο. Οπως ξέρει ότι «ξεκομμένους, θα μας πετσοκόψουν....» Να, η ανάγκη της δύναμης των πολλών ... μας λέει με πίστη.

Τα δυο αυτά έργα αποτελούν μια μεγάλη ενότητα που είναι άρρηκτα δεμένη. Ο πλουραλισμός θεμάτων, ύφους και εκφραστικών μέσων που ακολουθούν τα βήματα της καθημερινότητάς του, ενθαρρύνει τον αναστοχασμό για την σχέση της τέχνης και του ανθρώπινου βίου, δημόσιου και ιδιωτικού.

Τα εικαστικά και ποιητικά έργα των δυο συλλογών – βιωματικές εμπειρίες της υποκειμενικής του πραγματικότητας- μας κερνούν καφέ και ανοίγουν διάλογο αναγκαίο και ικανό να διαλύσει τις μικρές κρυφές μοναξιές.

Μπορεί να μας έλλειψε και να νομίσαμε πως δεν θα υπάρχει το κόκκινο του πόνου και της δύναμης που αγαπήσαμε και συντροφεύει το «αδούλωτο φως του ήλιου», αγαπημένων έργων του όπως η «Διαδήλωση», «Καρνάγιο», «Μεταλλεργάτης», «Μαζί», όμως σύντομα θα συναντήσουμε τις κατακόκκινες παπαρούνες του, που σφυρίζουν το τραγούδι της Άνοιξης...

Ναι, ο Τάκης δεν μπορεί να ζήσει χωρίς κόκκινο.

Ακόμη κι αν δεν το δείχνει, το εννοεί, ακόμη κι αν δεν το βλέπουμε, το ακούμε. Με στόχο μια «ζωντανή» τέχνη, ο δημιουργός μιλά για τον «άνθρωπο του μόχθου», παρατηρεί και συμπάσχει με τον πάσχοντα άνθρωπο, τον ακολουθεί στην καθημερινότητά του, αγωνιά με την αγωνιά του και συνοδοιπορεί στον αγώνα του.

Κι αν για μια στιγμή απελπίζεται με την δημιουργική μελαγχολία του καλλιτέχνη και νιώθει «*Δρόμοι, σταυροί να τον κάρφωσαν*» και τον ίδιο, και να μην του «*αφήσανε κλαράκι να σταθεί*», την ίδια στιγμή θα μας καθησυχάσει με την γνώριμη περπατησιά του για να μας πει ότι, «*Την πρόσθεση την έμαθε από ανάγκη με ανθρώπους που είχανε περπάτημα κοινό.*»

Γιατί οι μηχανές της ψυχής κινούνται πάντα με τη φλόγα της νοσταλγίας και του νόστου και με όχημα την πίστη και τις ιδέες που μας πάνε ένα βήμα πιό μπροστά.

Σ' ευχαριστούμε Τάκη γιατί από

«Τη μια η μνήμη...

Την άλλη η νοσταλγία

να δυο σινιάλα να ανταμώσουμε»

Και κάτι ακόμη, όπως ομολογείς:

«Τα δικά σου φτερά πατούν στη γη

Και αφού δεν μπορείς να πετάξεις

Προχώρα, τρέξε...

σημάδι να κινήσουμε για αλλού..

Εκεί, που ανταμωνούν η πίστη και η ανάγκη ...

Εκεί θα συναντηθούμε

όσοι πιστεύουμε στον άνθρωπο,

την γνώση και τη δύναμη του.»

Μαράτος Ανδρέας / Εικαστικός / συγγραφέας

Ομιλία στην Παρουσίαση των εικαστικών σημειώσεων του ζωγράφου «Στα CAFÉ της αναμονής» & «Σημειωματάριο ανησυχίας»

Τα δύο βιβλία του Τάκη Βαρελά αποπνέουν, για μένα τουλάχιστον, μπρεχτικό άρωμα. Οι ιστορίες του κυρίου Κούνερ μου ήρθαν συνειρμικά στο μυαλό. Και μάλιστα τρεις ιστορίες:

- Όταν αγαπάω έναν άνθρωπο τον ζωγραφίζω. Και προσπαθώ να του μοιάζει.

Το σκίτσο;

Όχι ο άνθρωπος.

- Ενας άνθρωπος στην παλίρροια.

Νερό που ανεβαίνει.

Ψάχνει για βάρκα.

Καταλαβαίνει ότι πρέπει να κολυμπήσει για να σωθεί, γιατί αυτός ο ίδιος, είναι η βάρκα σωτηρίας του.

- Στο ερώτημα κάποιου, αν υπάρχει θεός, ο κ. Κούνερ του ζήτησε να σκεφτεί, αν η απάντηση στο ερώτημα θα του άλλαζε κάτι.

Αν όχι, τότε είναι περιττό.

Αν ναι, τότε πάει να πει, πως αποφάσισες ότι υπάρχει γιατί τον χρειάζεσαι.

Ο Τάκης ζωγραφίζει τον κόσμο για να μοιάζει, στον κατ' ουσίαν ανθρωποκεντρικό κόσμο που αγαπάει, σ' αυτόν τον αυτονόητο που μας τον μαθαίνουν ακόμα για χίμαιρα και αυταπάτη.

Ζητά από τον αναγνώστη και τον συνομιλητή του, να δει καθαρά, ότι ο ίδιος είναι η βάρκα της σωτηρίας του και δεν χρειάζεται τις αυταπάτες του.

Ο Τάκης προέρχεται από τον κόσμο της διαφήμισης.
Κουβαλάει λοιπόν τη «διαστροφή» του επαγγέλματος.
Ο λόγος κι η εικόνα χέρι με χέρι, μεστοί νοημάτων, λιτές γραμμές, φορείς μηνύματος
καίριου, επικοινωνήσιμοι.
Κουβαλάει τη «διαστροφή» χωρίς το αμάρτημα όμως.
Γιατί δε θέλει να παραπλανήσει, να πείσει δια της πλαγίας, να ξυπνήσει αλλότριους
συνειρμούς, να στρεψοδικήσει.
Να εκτεθεί και να μοιραστεί θέλει.

*Τώρα, γιατί βρέθηκα τόσο πρωί στο Σύνταγμα;
Να, είναι που στα café της αναμονής
Συλλογιέται ο άνθρωπος μόνος
παρατηρώντας τους πολλούς*

Όσοι τον ξέρουμε, ξέρουμε και το αεικίνητο βλέμμα και τη σπιρτάδα της στιγμής.
Πώς τον πυροδοτεί μια φράση, ένα στιγμιότυπο και προχωρεί σχεδόν σε αυτόματες
επεξεργασίες και συνειρμούς για τη δική του παρέμβαση.

*Καμιά φορά... Τι καμιά φορά;
Σχεδόν πάντα, το μελάνι τρέχει στο σταθερό χαρτί...
Δεν μαζεύεται...
Η μορφή της γραφής, υποδηλώνει τον ψυχισμό της στιγμής
Έτσι ασχεδίαστο, αφτιασιδωτο απαίδευτο....
Έχει μέσα της, την αυθεντική εικόνα
Αποτύπωση, σε χρόνο νεκρό
Φωτογράφιση και χαρτογράφιση.
Υπογραφή*

Δεν είναι flaneur, αμέριμνος περιπλανητής ανοιχτός στα σοκ της μεγαλούπολης, όπως τον
περιέγραφαν ο Μπωντλαίρ κι ο Μπένγιαμιν, αλλά συνειδητός παρατηρητής των μικρών
πραγμάτων της καθημερινότητας.
Χειρονομίες, σκέψεις, γεγονότα.
Προσπαθεί με όρους υλισμού να ανιχνεύσει τη διαλεκτική του μικρού με το μεγάλο
για την κατανόηση αυτών των φαινομενικά ασύνδετων πραγμάτων που συνθέτουν την
πραγματικότητα.
Και λέω «προσπαθεί» γιατί αυτό είναι κάτι που δε σταματά ποτέ,
συνεχώς σου ζητά να ανανεώνεις και να αναδιοργανώνεις τα εκφραστικά σου μέσα και να
συντονίζεσαι με τις υπόγειες δυναμικές της εποχής σου.
Ο Τάκης Βαρελάς διαθέτει και την αισιοδοξία της βούλησης και την ηθική της ευθύνης και
την αυτοκριτική διάθεση, τα στοιχεία εκείνα δηλαδή που είναι απαραίτητα για όποιον
ονειρεύεται και παλεύει ν' αλλάξει τον κόσμο με όρους εμπράγματους.

Είναι δρόμος χωρίς επιστροφή η αγρύπνια για τη ζωή...

Υπηρετεί τα λόγια του Ρίτσου όπως τ' ακούμε στους ρυθμούς του Λεοντή:
*«Εμείς δεν τραγουδάμε για να ξεχωρίσουμε αδελφέ μου απ' τον κόσμο,
τραγουδάμε για να σμίξουμε τον κόσμο.»*
Σας προτείνω να τα διαβάσετε. Βλέπονται και διαβάζονται σα νεράκι, σ' αρέσει να τα
ξανακοιτάς.

Καλοτάξιδα Τάκη.

Εύα Φάμπα σολίστ κλασικής κιθάρας

Για τις 2 εκδόσεις εικαστικών σημειώσεων του Τάκη Βαρελά

Polis Art Café Κυριακή 3 Φλεβάρη του 2019

Κατ' αρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Τάκη Βαρελά που με τιμά ζητώντας μου να είμαι ανάμεσα σε εκείνους που θα παρουσιάσουν το νέο του έργο, τις 2 εκδόσεις των εικαστικών του σημειώσεων.

Από το 2014 που γνωριστήκαμε στα πλαίσια της έκθεσης του ΜΕΤ' ΑΛΛΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΡΓΟ μας ενώνει μια πολύ δημιουργική καλλιτεχνική φιλία, μια πολύ ανθρώπινη σχέση. Ενθουσιώδης, παθιασμένος, αεικίνητος, λαϊκός και καλόκαρδος με παρέσυρε πολλές φορές σε δημιουργικούς δρόμους που δεν ήταν στους δικούς μου προσανατολισμούς, αλλά και με στήριξε με την αποφασιστικότητα του σε σχέδια δικά μου, όταν φοβήθηκα να τα υλοποιήσω.

Διαβάζοντας τις εικαστικές του σημειώσεις μέσα από τις ποιητικές του καταθέσεις ΤΟ ΘΡΑΣΟΣ (από το Σημειωματάριο Ανησυχίας) και το ΠΑΡΑΣΗΜΟ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ (από το Café της Αναμονής) αναγνωρίζει κανείς τον Τάκη Βαρελά: ένα παιδί και ταυτόχρονα ένα ώριμο προβληματισμένο και αποφασισμένο να ζήσει και να δημιουργήσει άνθρωπο.

Επιτρέψτε μου να σας τα διαβάσω:

ΤΟ ΘΡΑΣΟΣ

Περπατώντας με το Χρόνο αντάμα

Με ρώτησε, όλος υπονοούμενο:

«Σου φτάνει ο χρόνος για να ζήσεις;»

του είπα «Όχι»

«Γιατί;» με ρώτησε

Με θράσος του απάντησα

«Γιατί θέλω να σε προσπεράσω!! »

Με κοίταξε γελαστός και μου είπε

«Αν θές να με προσπεράσεις

τότε, ζήσε σαν παιδί, με πάθος ...

τότε και μόνο θα με προσπεράσεις ...»

ΠΑΡΑΣΗΜΟ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Στα δεν και τα όχι μου, περπάτησα τα χρόνια μου ....

Δεν αμφέβαλλα ποτέ για το θεριό

Είχε λόγο πλάγιο και καθαρό σκοπό

Όσες φορές με στόχευσε...

τόσες φορές αστόχησε .....

Στη λοξή ματιά, καθάριζα το νου .....

Αυτό με έσωνε και αυτό με πείσμωνε

Τις λαβωματιές, δε λέω, τις έχω

σαν παράσημο χωρίς υπογραφή

Εκείνο όμως που με κράτησε, δεν ήταν άλλος

παρά ο μεγάλος δρόμος των γεννητόρων

των καημών, του πόνου και της αδικίας .....

Ας με κοιτάξουν ίσια στα μάτια

Το εξώφυλλο της έκδοσης Σημειωματάριο Ανησυχίας με παραπέμπει στο έργο ΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑ του Τάκη Βαρελά, για το οποίο συνεργαστήκαμε αρκετά τα τελευταία χρόνια . Και ναι Κοινοί πόθοι και πόνοι, ιδανικά κι αγώνες, οδήγησαν και τη δική μου έμπνευση και μουσική γραφή να σχεδιάσει με νότες το έργο αυτό.

Σήμερα θα σας παρουσιάσω σε απλοποιημένη μορφή, μόνο με την κιθάρα μου τα σχέδια αυτά: Ξεκινά με τον ήχο των πασσάλων που μπαίνουν στη γη και που σιγά σιγά αξιοποιούνται από μια μικρή μερίδα ανθρώπων, κερδοσκόπων, ιμπεριαλιστών να μεγαλώσουν την περιουσία και τα κέρδη τους, καταπιέζοντας την μεγάλη πλειοψηφία της κοινωνίας, η οποία στην αρχή παραξενεύεται και σιγά σιγά οργανώνεται και αντιδρά ΠΟΛΕΜΟΣ, ΘΡΗΝΟΣ και ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ με ΕΛΠΙΔΑ ... ΝΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ, Θ ΑΝΘΙΣΕΙ

Δυστυχώς στην παρούσα μορφή δεν υπάρχουν οι ήχοι του περιβάλλοντος, τα πουλιά, η φύση, οι άνθρωποι όπως και οι σκληρές στιγμές, ο πόλεμος οι βόμβες κλπ που χρειάζονται κάποια άλλα όργανα φυσικά και ηλεκτρονικά που δεν μπορούσαμε να έχουμε σήμερα εδώ. Η κιθάρα παίρνει περισσότερο το ρόλο του λαού Έτσι επιφυλάσσομαι να το παρουσιάσω σε μια ολοκληρωμένη μορφή με την παρουσίαση του έργου ΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑ

Επίσης με την βοήθεια της εξαιρετικής σοπράνο Ιωάννας Πολυζώη την οποία ευχαριστώ πολύ που δέχτηκε να πάρει το τραγούδι την Παρασκευή για να το πεί σήμερα Κυριακή, θα σας παρουσιάσουμε την μελοποιημένη εκδοχή του ποιήματος **Ο ΧΟΡΟΣ (αφιερωμένο στον καπετάνιο του ΕΛΑΣ Ρούμελης Σεραφείμ Κοσόρα ΠΕΛΟΠΙΔΑ** που εκτελέστηκε στη Λιβαδειά το 1946 από τα στρατοδικεία της αστικής τάξης)

Και αυτό σε πολύ απλή μορφή καθώς το έγραψα μόλις την Τρίτη.

ΕΥΑ ΦΑΜΠΑ